

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a bétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, május 7.

Az érzékeny pénzügyminiszter.

Budapest, május 5.

Az érzékenység nem igen szokott pénzügyminiszterek jellemző tulajdonsága lenni. A fiskus érdekeinek gondozása olyan feladat, mely eleve kizárja a szentimentális hajlamokat. Érzékeny szívvel adókat emelni, adóprést kezelni, nem lehet. Am Lukács Lászlóról, még kevésbé tettünk volna fel ilyen szentimentális veletléásokat, mert azt a körülményt, hogy az ischli klauzula szerzője másfél esztendővel hirhedt művének bukása után és annak a politikai iránynak bukása után, a melylyel magát szívvel-lélekkel azonosította, még mindig hivatalban van, mindenre vall inkább, csak tulságos érzékenységre nem.

És ime, a pénzügyminiszter mégis érzékenykedett, mikor a pénzügyi bizottságban tárgyalta az új beruházási kölcsönt. A bizottság ellenzéki tagjai ugyanis egy pár ártatlan kérdést intéztek a miniszterhez, a Rotschild-csoporttal megkötött kölcsön árfolyamára és feltételeire vonatkozólag. Érdekes ezen kérdésnek háttere. 1897-ben megkötötte a kölcsönt 3 $\frac{1}{2}$ százalékos árfolyammal. Ez az ügylet hosszas előkészületek után jött létre és a mikor végre megkötött, a pénzügyi viszonyok annyira megrosszabbodtak, hogy a Rotschild-csoport egyszerűen lemondott az operációról és a kormány az egész

kölcsönösszegnek csak azt a töredékét kapta meg, melyet a csoport előbb átvett. Most három év után kénytelen a pénzügyminiszter ugyanezt a kölcsönt fél százalékkal magasabb kamatozással és 2 százalékkal drágább árfolyamon megkötni.

No ilyen körülmények között érthető, hogy a pénzügyi bizottság egyes tagjaiban kételyek támadnak az iránt, hogy ez a hitelművel talán még sem a legelőkeltebb fináncz zsenie produktuma. Ezeket a kételyeket elhallgatják ugyan, de egyet-mást mégis kérdeznak a pénzügyminiszteről. Megkérdezik, hogy mekkora tulajdonképpen az új kölcsön eladás árfolyama, mert ennek tudása nélkül bajos véleményt alkotni az egész ügyletről, aztán az iránt is kérdést tettek, hogy megszüntetik-e végre Ausztriában a magyar járadékok differenciális megadóztatását, a mely annyira átdolgozza a magyar czimletek kelendőségét?

Ezekben a kérdésekben még csak malíczia sem volt, csak köteles tudnivalóság? Hisz az csak elemi dolog, hogy ezekkel a kérdésekkel tisztában kell lenni annak a politikusnak, a ki erről a hitelműveletről véleményt akar mondani. És a pénzügyminisztert ezek a kérdések mégis kihozták sodrából.

Nem volt elkészülve — ugymond — támadásokra, mert e kölcsönrel a közvélemény egyhangú követelésére a gazdasági stagnáció megszüntetését vette célba.

Ugyan-ugyan pénzügyminiszter ur! Hát elfelejté Ön, hogy a mikor Ön három év

előtt a kölcsön-ügyletet először megkötölte, még nem volt stagnáció. De már akkor is meg volt az államvasutnak nagy beruházási szükséglete, a melynek kész programja alapján kötötték meg ezt a hitelműveletet. De a pénzügyminiszter oktalan huzavonája és akadékoskodása miatt ez a művelet kudarcot vallott. És az invenczionális programot nem lehetett végrehajtani akkor, a mikor erre az időközben beállott nagy gazdasági stagnáció miatt is égető szükség lett volna. A nagyszabású befektetések helyett a kormány kénytelen volt beérni azzal, hogy a közben támadt lyukakat apránként betömje aszerint, a mint ezt a pénztári készletek állása engedte. És ezeknek a lyukaknak betömésére fecséreltek el három év alatt a pénztári készletből 74 millió forintot. Mennyi kulturális és gazdasági szükségletnek kellett rövidséget szenvedni a pénzügyminiszter oktalan, sőt képtelen pénzügyi politikája miatt.

Abból az összegből, melyet a bankár-csoport ad, egy krajczár nem sok, de annyit sem lehet beruházásokra és ez által a gazdasági stagnáció megszüntetésére fordítani. Mert a csoport csak 70 millió korona névértékű kölcsönt vesz át, a mi mintegy 63 millió korona árfolyam értéknek felel meg, pedig a pénztári készletekből adott előlegek, melyeknek refundálására ez a kölcsön a törvényjavaslat értelmében első sorban fordítandó — egymagukban 74 millió koronát tesznek.

Ő exellenciája különben később is belátta, hogy érzékeny kifakadásával el-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Tévedésből.

Irtá: Rudyard Kipling.

Aki nyilvánosan és lármázva iszik többet kelletténél, annál még van remény, de a ki titokban és egymagában issza le magát otthon, — akit sohasem látnak inni, az az ember reménytelenül el van veszve.

Ez a szabály: hát kell, hogy kivétel is legyen alóla, mely megerősítse. Ez a kivétel pedig Moriarty esetében látható.

Moriarty civíl mérnök volt és a kormányzás nagy jóindulattal tette őt ki egy messze-messze kerületbe, mely kívül esik a rendes közlekedési vonalakon, ahol sok a dolog és nem lehet mással beszélni, csak benszülött indusokkal.

Moriarty négy esztendeig volt ebben a nagy, igen nagy magányban és mindig jól ellátta a dolgát; de ott hozzászórt, hogy titokban és egyedül igyek: mikor aztán eljött a vadonból, sokkal öregebb, elnyűttebb és megtöröttebb volt, mint az ilyen élet után joggal föltételezni lehetett volna. Mindeki ismeri a mondást, hogy a ki egy évnél hosszabb időt töltött a mocsaras vadonban — a jungle-ben — abból már soha életében nem lesz egész ember. Moriarty-nál is mindenki a magányosságnak tudta be a különözködését és állandó kedveltségét s mindenki azt mondta, hogy a kormányzás imé

igy teszi tönkre a legkiválóbb embereinek jövőjét.

Moriarty a hid- és töltésszépítésben igen jó hírnevet szerzett magának. De azt is jól tudta, hogy ezt a hírnevét holmi líkőrökkel s egyéb szeszekkel minden nap egy-egy nyommal mélyebben ássa alá. Szervezete erős és agyveleje hatalmas volt, másképp már odakinn, abban a messze-messze kerületben kidőlt s elpusztult volna, mint a beteg teve. Hisz' ezt már kiválóbb emberek is megtették előtte.

A messze-messze pusztából kijövet a kormányzás Simlába, a nyári fővárosba rendelte Moriartyt; ő el is ment abban a reményben, hogy ott egy imént megüresedett állást fog elfoglalni.

Abban a season-ban Reiverné asszony — önök talán még emlékeznek reá — tetőpontján állott a hatalmának és sok férfi élt az igában, melyet rájuk kényszerített. Ami rosszat Reivernéről csak mondani lehet, azt már mind elmondtam egy másik mesében.

Moriarty jól megtermett, csinos ember volt és ha épen nem volt elmerülve a maga komoly gondolataiba, akkor nagyon nyugodtan viselkedett és szinte beteges szorgossággal iparkodott embertársainak kedvében járni. Hirtelen zörejre vagy váratlan megszólításra mindig erősen összezerezett; és aki valami ebédnél megfigyelte, a mint a vizes pohárból iszik, az láthatta, hogy kissé reszket a keze. De hát mindezt csak idegességnek tulajdonították és arról a csöndes, állandó köstölgetés-szapogatás-ról, melyet ott-

hon a szobájában művelt, ha egyedül volt, arról bizony nem volt tudomása senkinek. Pedig ha tekintetbe vesszük, hogy odakinn Indiában minden embernek nyitott könyv a magánélete, akkor bizvást mondhatjuk, hogy ez az általános nemtudomás valóságos csuda.

Moriarty tehát belevonódott, nem ugyan a Reivernét körülvevő udvarló-udvarba, mert Moriarty más agyagból való ember volt, hanem belevonódott Reiverné hatalmába, úgy hogy leborult az asszony előtt és imádkozta, mint valami istennőt. Történt pedig ez abból az okból, mivel ő csak az imént jött elő a mocsaras vadonból — a jungle-ből — egyenest bele egy városba. Persze hogy nem tudta megkülönböztetni a dolgokat és nem látta meg, hogy ki micsoda.

Reiverné hidegségéről és érzéketlenségéről Moriarty azt mondja, hogy merő fenség és méltóság. Reiverné higvelejtű asszony volt és nem tudott úgyesen beszélgetni, erről azt mondta Moriarty, hogy az merő tartózkodás és bátortalanúság. Reiverné tartózkodó és bátortalan! Az ám! Az asszony senkitől sem érdemelt becsülést és tiszteletet. Moriarty távolról tisztelte őt és fölruházta minden erényekkel, melyek a Bibliában, s legtöbbször, melyek Shakespeare-ben találhatók.

Ez a komor, elront gondolkodásu nagy darab ember, a ki ideges lett, ha egy ponnlyó poroszkált a háta mögött, folyton ott érzeltet álmodozott Reiverné körül és ha az asszony egy-két közönyös szó-morszát vetett feléje, el-

vetette a sulykot, mert később maga mondja, hogy a refundálás után nem lehet szó nagyobb összegekről s messzebbmenő kezdeményezésekről és sajnálattal látta, hogy a sajtó organumai ez irányban túlvértes reménysegekre lovalták fel a közvéleményt.

De hát akkor miért tetszik bolondítani a tisztelt közvéleményt érzékeny kifakadásokkal és sugalmazott cikkekkel? Ime, mennyire jogtalan volt az érzékenykedés tisztelt pénzügyminiszter?

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, máj. 7.

A képviselőház ma rövid ülést tartott, a melyben harmadszori olvasásban is elfogadták a beruházási kölcsönről szóló törvényjavaslatot és tudomásul vették az állami számvéviszéknek két jelentését az államháztartás 10, illetőleg 30 évi eredményeiről.

Vita keletkezett a Ház napirendjének megállapításánál.

Perczel Dezső elnök azt indítványozta, hogy a legközelebbi ülés szerdán legyen és annak napirendjére tüzték ki a hírlapbélyeg eltörléséről, a szeszkontingensről és a zálogház építéséről szóló törvényjavaslatot.

Thaly Kálmán tekintettel arra, hogy szerdán délután $\frac{1}{4}$ órakor lesz Munkácsy temetése, azt indítványozza, hogy mondja ki a Ház, hogy ez az ülés 12 vagy 1 óráig tartson.

Szell Kálmán miniszterelnök megjegyzi, hogy ha a szerdai ülés napirendjére tüztött tárgyak nem lennének olyan sürgősek, azt indítványozta volna, hogy szerdán a Ház egyáltalában ne tartson ülést. Így aztán szívesen hozzá járul Thaly indítványához és kéri, mondja ki a Ház, hogy a szerdai ülés legfeljebb $\frac{1}{2}$ óráig tartson.

Pichler Győző bocsánatot kér, hogy a miniszterelnök lojális nyilatkozata után felszólal, de arra készletti őt a nemzet nagy halottja iránt érzett kegyelet. Munkácsy oly nagy alakja

volt a magyar művészetnek, hogy emléke megérdemli, hogy temetése napján szüneteljen a törvényhozás, ha sürgősek is a szerdai ülés napirendjére kitűzött tárgyak. Kérdés, hogy a rövid ülésben el lehet-e azokat intézni.

Ha nagyobb vita lesz, ugysis a következő ülésre kell halasztani és akkor a Ház nem nyert a rövid 2 órás üléssel semmit. A nemzeti kegyelet nevében kéri tehát a Házat, hogy szerdán egyáltalában ne tartson ülést.

Szell Kálmán miniszterelnök röviden kijelenti, hogy hozzájárul Pichler indítványához.

A Ház tehát szerdán nem tart ülést. A legközelebbi ülés csütörtökön délelőtt 10 órakor lesz.

A megyei közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad, május 7.

A vármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg rendes havi ülését.

Jelen voltak: *Beöthy* László dr. főispán mint elnök, továbbá: *Szunyogh* Péter alispán, Papp János főjegyző, Hraniczky Károly árvaszéki elnök dr. Wallner Ödön főügyész, dr. Popovics György t. főorvos, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Papp Miklós p. ü. igazgató, dr. Nagy Géza kir. ügyész, Kikinday Gyula kir. főmérnök, id. Gálbory Sámuel, Hegyesi Márton, Király Viktor, Örely Kálmán, Szunyogh Szabolcs, végül alispáni előadóként Baranyi András és Keszthelyi Zoltán tb. főjegyzők, dr. Cziffra Kálmán és Balogh Elemér aljegyzők.

Az alispán havi jelentése.

A szerint a lefolyt április hónapban volt 9 tiszta, 7 esős, 10 fellegetes és 2 havas nap. A hőmérséklet maximumát 13-án $+ 24^{\circ}$ -al, minimumát pedig 1-én -3° -al érte el. Az átlagos hó $+ 17^{\circ}$ volt.

Uralkodó kórokként valamennyi járásban az emésztési és lélegzési szervek bántalmi fordultak elő, általában kedvező lefolyással.

Az egészségügyi állapot kedvezőtlenebb volt, mint az előző hónapban; ugyanis a hivatalos orvosok 4703 beteget gyógykezelték s így 989-el többet, mint márczius hónapban.

A heveny fertőző kórok közül előfordult: 1. ronszoló toroklok 38 eset 7 halálalzással; 2. kanyaró 245 eset 8 halálalzással; vörheny 179 eset 34 halálalzással; 4. hökhurut 49 eset 1 halálalzással; 5. hasi hagymáz 3 eset, halálalzás nem történt.

pirult örömeiben. Moriarty csudálata a legplátóiabb határok közé volt szorulva, ezt még más asszonyok is látták és bizonyították. A városban nem járt sehova, tehát semmi rosszszat sem hallott a bálványáról és így mi sem zavarta a nyugalomát. Reiverné tudomásul vette, hogy Moriarty beállt a bálmulói közé, néha-néha el is ment vele sétálni, csak mutogatni akarván, hogy már most ez az ember is az ő tulajdona, egyébként azonban nem sokat törődött vele. A sétákon bizonyára Moriarty beszélt legtöbbet, mert Reiverné az ilyen szabásu emberrel nem igen tudott beszélgetni és ha mondott is egyet-mást, annak sem volt sok értelme. Moriartynak alapos oka volt hinni, hogy Reiverné-nek befolyása van reá és ebben a hiedelemben komolyan megpróbálta megszabadulni attól a hibájától, melyről csak neki magának volt fudomása.

Harcolni kezdett hát önmaga ellen és kísérletei bizonyára sajtáságosak voltak, ő azonban sohasem szólt róluk senkinek. Néha egy egész hétig nem ivott mást, csak vizet. Máskor egy-egy esős éjszakán, amikor sehova se volt meghíva vacsorára és hatalmas tűz égett a fölötté kellemes szobájában, Moriarty leült, egyik kortyocskát a másik után nyelegette és addig-addig szót-font mindenféle javulási terveket, míg egyszer csak holtrészegen hanyatlott ágyára. Másnap reggel azután beteg volt.

Egy éjjel elkövetkezett a válság. Már-már maga is kételkedni kezdett önmagában, hogy sikerrel fognak-e járni a kísérletei és Reiverné

»barátságára méltó« lesz-e valaha. Vagy két hét óta nagyon rossz napjai voltak és mind ennek az lett a vége, hogy a két és háromnegyed esztendei ivogatás hatása egy enyhébb fajtájú delirium tremens rohamban jelentkezett; a roham öngyilkossági gondolatokkal telített igen nagy levertséggel kezdődött és egész az őrjöngésig fokozódott. Ott ült egy székből a kandalló előtt, vagy pedig föl alá járkált a szobájában és zsebkendő volt a kezében melyet darabokra tépegetett. Ilyen állapotában hallani lehetett ajkairól, hogy mi mindent gondolt ő Reivernéről és a saját bajáról, mert mindig erről a két dolgról fantáziált és ezeken kívül legfőbb csak holmi összegubanczolt államépítészeti számadások keringtek fejében. Halk, száraz, suttogó hangon beszélt magában, folyton beszélt és beszédjét nem volt mód megállítani. Mintha maga is tudta volna, hogy valami hiba esett benne; két ízben meg is próbálta összeszedni magát és okosan beszélni az orvossal; de mindkét ízben egyszerre cserben hagyta az esze s megint csak visszaesett a suttogásba és megint csak a bajának történetét kezdte elmondogatni. Rettenetes hallani, amint egy ilyen nagy darab ember gyermekmódra csacsog ki mindent, a mit férfiak rendszeren zár alatt szoktak tartani a szívük mélyében. Aki csak aznap éjjel féltizenegy óráról reggelt háromnegyed háromig megfordult a szobájában, annak Moriarty úgy elmondott mindent, ami a lelkében volt, mintha könyvből olvasná föl.

Rendőri bonczolat megejtetett egy öngyilkos, 3 hirtelen, 2 külerőszak folytán elhalt és 1 talált egyén hulláján.

Törvényszéki bonczolat 11 esetben eszközöltetett.

A kir. tanfelügyelő jelentése.

E szerint április hónapban meglátogattak: Serges, Tataros, Hagymádfalva, Tinód, Nagy-Báród, Esküllő, Rév, Tötös, Körös-Topa, Telkesd, Bogdán-Szövőrhely, Szászfalva, Puszt-Ujlak és Örvénd községek iskolai és óvodái s általában kielégítő eredmény tapasztaltatott.

A kir. főmérnök jelentése.

Április hónap folyamán az állami közutak mentén kezdetét vette az utak fásítása.

Ugy az állami, mint vármegyei közutak és az azokon levő műtárgyak jó állapotban vannak.

A kir. ügyész jelentése.

A nagyvárad kir. törvényszék fogházában április hó folyamán letartóztatva volt 286 férfi és 53 nő; a hónap végén letartóztatva maradt 191 férfi, 29 nő. A rabkórházban 9 egyén ápolatott, halálozás nem történt.

A munka keresmény 208 kor. 99 fillér volt.

A kir. pénzügyigazgató jelentése.

Az elmúlt márczius hónapban befolyt: Egyenesadók címén: 75.399 kor 18 fill., hadmentességi díj címén 1.268 kor 58 fill. jog illeték és díjak címén 85.204 kor 71 fill., foggyasztás és italadó címén 266.802 kor 01 fill. Bélyegjövődék 71.854 kor 20 fill. Dohány jövődék 188.779 kor 28 fill. Április hónapban fizetési halasztás 11 esetben engedélyeztetett.

A csizmagyár ellen.

A Nagyváradon létesíteni szándékolt csizma- és cipőgyár részvénytársaság kérdése foglalkoztatta vasárnap a lábbeli készítésével foglalkozó nagyvárad kiiparosokat.

Az az érzékeny károsodás, amit tapasztalnak a jelenlegi Moskovits cipőgyár fennállása óta, a legnagyobb aggodalmat kelti bennük, hogy egy még nagyobb üzemi gyár egészen tönkre teszi őket.

Annak megítélésére, hogy egy gyártelep kiknek okoz kárt, első sorban a hasonfoglalkozású iparosok a legilletékesebbek. Ezek pedig

Amit pedig így elmondott, abból tisztára meglehetősen érteni, hogy Reiverné milyen óriási befolyással volt reá és ő maga milyen nagyon érezte a saját baját. Amit elszuttogott, azt persze nem lehet ide leírni: pedig nagyon tanúságos dolgokat mondott — melyek világosan bebizonyították, hogy az embereknek értékük szerint való becsülésében milyen nagyon megtévedett.

Amikor a baj elmúlt s a csekély számú ismerősök kisajnálkozták magukat fölötté és leszólták azt a gyalázatos mocsárlázat, mely ilyen csunyaúl levágja az embert, akkor Moriarty erős fogadalmat fogadott és a season végéig megint csak Reivernével sétálgatott, csöndes tisztelettel imádvá az asszonyt, mint valami ég angyalát. Később lovaglásra adta magát, ami azt bizonyítja, hogy a javulás útjára tért; már most, ha egy ajtót becsaptak a háta mögött, nem ugrott föl az idegességtől. Ez is csak azt mutatta, hogy van remény.

Hogyan és mi módon tartotta meg a fogadását hogy kezdetben milyen erőfeszítésbe került a megtartása, azt nem tudja senki. Minden esetre a legnehezebb feladatot oldotta meg, melyet csak ilyen ember megoldhat, aki mértéktelenül ivott. Ebédnél megitta a maga borocskáját, de már most már nem ivott egymagában és nem engedte, hogy az ital erőt vegyen rajta. Ezt a baját elmondta egyszer egy kekelbarátjának és azt is elmondta, hogy »egy tiszta,

határozottan károsnak, sőt veszélyesnek tartják egyszisztenciájukra nézve a gyár felállítását.

Ezzel szemben csak egy mód van. Ha kétségtelenül olyan garanciát mutat ki a részvénytársaság, a mely a kisiparosok érdekeinek védelmét biztosítja.

Vasárnap délelőtt az ipartestület kebelében fennálló bõripari szakosztály tartotta közgyűlését, a melyen természetesen az alakítási szándékolt cipõ- és csizmagyár részvénytársaság kérdése is szóba jött.

A jelen voltak különféle szempontból foglalkoztak a dologgal, de minden egyes szóhoz hibáztatta a károsnak tartotta a részvénytársaság létesítését.

A csizmadia ipartársulat szintén gyűlést tartott *Hegedüs* József elnöklete alatt. A nagy számmal jelen volt csizmadiaiak izgatottan tárgyalták a kérdést s tiltakoztak a gyár felállítására ellen. A jelenlegi gyár elárassza csizma- és cipõ-árukkal a vidéki nagyközségekben lakó boltosokat s így a nagyvásárok alkalmával sem tudnak árulni a kisiparosok.

Legnépesebb volt az a gyűlés, a melyre Moskovits Farkas hívta össze a lábbeli készítő kisiparosokat.

Mintegy 300 kisiparos jelent meg.

Moskovitsnak az volt a célja, hogy hátha keresztül tudná vinni, miszerint a kisiparosok nem tiltakoznak a gyár ellen.

Izgatott hangulat uralkodott a Zöldfa termében, a melyet csak fokozott az, hogy Moskovits mintegy 100 munkásával jelent meg.

Zaj, láрма, kiabálás mellett követelték, hogy a Moskovits emberei csak mint hallgatók legyenek jelen és vonuljanak fel a karzatra.

Mikor Moskovits Farkas beszélni kezdett s a megszólítást kimondta: Tisztelt szaktársak! — zúgtak erősen s tiltakoztak:

— Nekünk nem szaktársunk! — Csak kontár!

Fejtegette Moskovits a gyár célját s a biztosítékot, hogy nem fog a gyár üzeme kárrel járni a nagyváradi iparosokra. Végül kérdést intézett a jelenvoltakhoz, hogy károsnak tartják-e a gyári részvény-társaság felállítását.

Iszonyu láрма keletkezett erre. Mintegy borzalmas kiáltás tört ki valamennyi torokból:

becsületes nõnek, egy valóságos angyalnak a befolyása — mikép mentette meg õt a pusztulástól. A kebelbarát nagyon elcsudálkozott rajta, hogy Reivernéról egyáltalában valami jót lehet mondani; csudálkozásában elnevette magát és Moriarty azért annyira megharagudott reá, hogy nyomban fölmondta a barátságot. Azután feleségül vett egy nõt, aki tizezerszer többet ér Reivernénél és szentül meg van gyõzõdve róla, hogy az õ férjénél jobb és ügyesebb ember nincs a világon; a férj pedig abban a meggyõzõdésben fog meghalni, hogy nemcsak itt a földön való, de még a siron tuli boldogságát is Reivernének köszönheti.

Hogy Reivernének a legcsekélyebb tudomása is lett volna Moriarty gyengeségérõl, azt egy pillanatig sem hitte senki. De hogy el-lenkezdõ esetben kétségbeesésbe, halálba kergette volna a férfit, abban egy pillanatig sem kételkedett senki, aki csak ismerte az asszonyt.

Moriarty olyasvalaminek tartotta Reivernét, ami az soha életében nem volt és csak ennek a hitének köszönheti, hogy kilábolt a bajból. Végsõ eredményben tehát teljesen egyre megy a dolog, mert az asszonynak »befolyása« akkor sem lett volna hatalmasabb, ha csakugyan olyan lett volna, amilyennek Moriarty képzelte.

De már most az a kérdés, hogy ha az utolsó leszámolás napja elkövetkezik, akkor Moriarty szerencsés megmenekülésébõl Reiverné milyen részt követelhet magának?

— Károsnak tartjuk! — Elpusztit bennünket.

A rendõrség részérõl jelen volt *Sarkadi* József rendõrbiztos felhívta az iparosokat, hogy hallgassanak.

Erre ismét kitért a láрма.

— Azért hittak ide, hogy hallgassunk? Hagyjuk itt az egészséget. S kezdtek kitérdulni a terembõl.

Alig volt már benn ember, midõn Sarkadi József rendõrbiztos az értekezletet feloszlatta. Így minden eredmény nélkül ért véget ez az értekezlet.

*

Válasz egy kisiparosnak.

A nagyváradi cipõgyár czim alatt a »Nagyváradi« címû lap f. évi május hó 6-ik nagján két cikk jelent meg, melybõl a 2-ik számot egy kis iparos név alá rejtõzött õsmeretlen közölte, a melyben mint kisiparos nagyon üdvõsnek minõsíti azon mozgalmat, mely a cipõgyár felállításának érdekében megindított, hivatkozván cikkében, hogy most a mikor mindenfelé zeng a magyar ipar jelszava hogy rázzuk le magunkról az osztrák gyámságot, akadnak olyanok kik azt ellenzik.

Czikk író kisiparos elõadja, hogy ezen mozgalmat a nagyváradi ipartestület elõjáróságának a minapi ülésén támadt, midõn magáévá tette az elõjáróság a csizmadia szakosztály beadványát, mely egy Nagyváradon létesítendõ nagyszabású lábbeli gyár felállítására ellen foglalt állást.

Elõadja cikkirõ, hogy nem tudja honnan tudták azon 20—30 tehetõsebb csizmadia iparost rábírní arra, hogy *szegényebb sorsu iparos társai* ellen egy ilyen áldatlan mozgalom eszközévé álljanak. Cikkirõ cikkének ezen részében nem tudjuk kiket ért azon 20—30 jobb módu csizmadia iparosnak, hogy tehát az igazság érdekében a hályogot levegyük az író kisiparos szemérõl és a jogtalanul gyanúsított vádat elutasítsuk megmondjuk a kisiparosnak, hogy honnan eredt ezen mozgalom.

A nagyváradi csizmadia ipartársulat választmányának tudomására jutott, hogy egy részvénytársaságu cipõgyár felállítására van tervbe véve — mely a kisiparosokat érzékenyen sújtaná — Nagyváradon melyre a részvény aláírási ívek már ki is bocsájtattak és az aláírások folyamatban vannak, melyben a kisiparosok száján mézesmadzagként végig huzzák azon ígéretet, hogy mennyire elõnyére lesz a kisiparosnak a cipõgyár felállítására, csak hogy szép ígérõ szavaikkal hálóikba keríthessék.

Hogy milyen elõnyös lesz a cipõgyár felállítására a kisiparosra nézve, nagyon jól tudjuk, hiszen elõttünk a példa a már eddig is fennálló Moskovits-féle cipõgyár, a hol addig míg egynehány elszegényedett iparosnak munkát ad, addig az összes csizmadia iparosnak érzékeny kárt okozott, mert a — becsület szavára ígért — azon ígéretét hogy õ nem fog a nagyváradi csizmadia iparosoknak ellenére munkódni, mert készítményét csak külföldre fogja szállítani, s mi lett ígéretébõl és adott — becsületeszavából — az hogy alig egy pár évi fennállása alatt — miután a külföldi vállalat nem sikerült, jónak látta adott — becsület — szavát eldobni, és azon igyekezni, hogy a helybeli csizmadia iparosok elõl hódítsa el a vállalatokat és vételeket. Ott vannak például, hogy míg eddig többféle jótékony czélú intézetek a szegénysorsu gyermekek részére a lábbeli szükségletet eddig a csizmadia iparosoktól szereztek be, most az-kat mind Moskovits ütötte el az iparosok kezérõl, tehát ez az adott — becsület — szó megtartása?

Továbbá mérték szerint megrendeléseket tömegesen fogad és árul, tehát ezt látva nem tudunk hinni a becsület szóban sem és hol maradt az?

Ezekbõl kiindulva szükségét látia a csizmadia ipartársulat választmánya a mely nem csak a jobb módu tagjaiból, hanem ugy gazdag mint szegény, idõsbb vagy fiatal tagjaiból van megválasztva s mintegy jogot adva arra hogy

minden oly ügyekben, melyek a társulati tagokra nézve kárt okoznának sürgõsen intézkedjenek, a társulati tagok ügyeinek megvédésében, a mit a törvény korlátai között megtehetnek, tehát ez volt azon ok a melybõl kifolyólag a társulat választmányának sürgõsen kellett intézkedni, nehogy a tagok részérõl azon vád emeltessek, hogy ha tudta a választmány a veszélyt, mért nem intézkedett.

Hogy tehát a bekövetkezõ felelõsség alól a választmány a vádat magáról elhárította, szükségesnek tartotta azon választmányi ülést meg-megtartani, melyben hivatásánál fogva reá várt.

Igy tehát nem áll az, hogy a társulat jobb módu tagjai — a magok elõnyére szegényebb sorsu tagtársaiknak pedig kárára — indították volna meg a mozgalmat, hanem igenis az összes csizmadia iparosok érdekében tette és így a tagok jogainak és keresetképességének megõvése érdekében hozta azon határozatot, melyet az ipartestület elõjáróságához pártolás véget benyújtott kérve benne, hogy a társulatot pártolja és õvja meg.

Hogy pedig a választmány az iparos tagtársainak érdekében helyes uton járt, azt eléggé igazolja azon határozat, melyet a nagyváradi csizmadia ipartársulat szakosztálya közgyűlésén — a hol is a tagok kellõszámban voltak jelen — hozott, nevezetesen a társulati közgyűlés határozatilag — egyhangulag — kimondja, hogy a kisiparostól eredõt nem õsmeri el és annak megczáfolására elhatározza, hogy a közgyűlés határozata újságilag közöltessék, a melyben hangsúlyozva legyen, hogy a csizmadia ipartársulat *egyhangulag* elítéli a részvénytársulati cipõgyár felállítását és a társulat elõjáróságát felkéri, hogy minden lehetõt meg tegyen arra nézve, hogy a cipõgyár felállítására megakadályoztassék és a közgyűlés ugy az elõjáróságnak, mint a választmánynak bizalmat szavaz az eddigi eljárásáért.

Tehát ezekbõl látva azon határozat, mely az ipartestület elõjáróságához benyújtott, nem azon 20—30 jobb módu csizmadia tagtársak érdekében, hanem az összes tagok nevében nyújtott be.

Az igazság megvilágítása érdekében szükségesnek láttuk ezen ügyet a társulat érdekében nyilvánosság elébe hozni és ezzel minden további polemizálástól eltérve ezen ügyet a társulat nevében elintéztetnek tekintjük.

A nagyváradi csizmadia ipartársulat nevében és megbízásából

Bakk Lajos,
jegyzõ.

Hegedüs József,
elnök.

A nõegylet közgyűlése.

Nagyváradi, május 6.

A Biharmegyei és Nagyváradi Nõegylet, a város és megye ezen legkiterjedtebb jótékony-sági egylete ma d. u. 3 órakor tartotta évi rendes közgyűlését a városháza nagytermében. Kint perzselõ nap, virágakadástól balsamos lég, bent a teremben félhomály és kedves hõvõség s azért a kik megreszkirták a nagy melegben az eljövõt, azok bõven találak kárpótlást a teremben.

Özv. br. *Gerliczy* Félixné elnöklete alatt jelen voltak:

Arany Sándorné, Baróthy Ákosné, Batig Ferenczné, Bognár Sándorné, Bulyovszky Józsefné, Busch Dávidné, Dús Lászlóné, Dús Ilonka, Frölich Mihályné, özv. Geher Lambertné, özv. Grunwald Henrikné, özv. Gyagyovszky Viktorné, özv. Knapp Ferenczné, Kremser Józsefné, özv. Kunyhóssy Jánosné, Mezey Vilma, Moskovits Miksáné, Niedermann Antalné, Nyiry Györgyné, dr. Pottássy Jánosné, Sável Jánosné, Sebõ Fáni, Sal Ferenczné, Stark Róza, Sokollné Wildburg báróné, Schwarz Ábrahámné, Vértessy Jánosné stb.

Titkár: *Böszörményi* Géza. Pénztárnok: *Ficzek* Lajos.

Özv. br. *Gerliczy* Félixné üdvözli a megjelent hölgyeket és az ülést megnyitja.

Böszörményi Géza titkár fölolvassa a választmányt terjedelmes jelentését az elmúlt év-

ről, mely az egyletre nézve fölötte mozgalmas eseményekben dús volt. Ez évben történt, hogy a nőegylet elnöknője az Erzsébet-renddel tüntetett ki.

Özv. br. *Gerliczy* Félixné kijelenti, hogy e magas kitértetésre nem tartja magát méltónak és még ezután fogja kiérdemelni azáltal, hogy a nőegylet érdekében fokozatosabb tevékenységet fejt ki. (Éljenzés).

Ezután következett a pénztárnok választás s a tisztségre megválasztják egyhangulag *Ficzek* Lajos ügyvédet, ki mint helyettes már hónapok óta vezeti az egylet bonyodalmas ügyeit.

Ficzek Lajos felolvasta pénztári jelentését, mely az egylet örvendetes anyagi gyarapodásáról tesz tanuságot. *Hlatky* Endre felülvizsgálati jelentésében indítványozta, hogy az egylet zárszámadása minden évben kinyomattassék és a tagoknak szétküldessék.

A közgyűlés a jelentéseket ez utóbbi indítvánnyal együtt elfogadja és elrendeli a zárszámadás kinyomatását már ez évben is.

Ficzek Lajos pénztárnok 36 új tagot jelent be, a kiket a közgyűlés fölveti, jelenti továbbá, hogy dr. Bozóky Alajosné és Metzinger Frigyesné a választmányi ill. védhölgyi tisztről lemondottak. A közgyűlés elfogadja a lemondást, dr. Bozóky Alajosné lemondását sajnálattal veszi tudomásul s a lemondók helyébe özv. *Knapp* Ferencznét és *Jablonszky* Emilnét választják be. Ezzel a közgyűlés véget ért.

600 munkás sztrájkja.

Hogy terem a szocializmus?

Nagyvárad, május 7.

Ma reggel a munka kezdés idején, 600 kőműves és ács egyértelműleg föl hagyott a munkával és kijentették, hogy addig nem fognak munkába, míg *ugy a Színház és Bazár*, valamint még más köz és magán épületek vállalkozói meg nem adják a kívánt bérfölemelést.

Ennek a nagykiterjedésű sztrájknak, melyhez fogható Nagyváradon ember emlékezet óta nem volt, hosszú küzdelmes multja van. A mult évben az óriási mérvű középítkezések után nagyon megcsappant a munka, a nagy építkezések által idecsalt munkásnép pedig munkát kért és kapott is, de igen olcsó munkabér mellett. Ezt az olcsó munkabért hozták a nagyváradai építő vállalkozók át a jelen munkaévre is, holott a telet nagy nyomorúságok között átküzdő munkás nép arra számított hogy a Színház és Bérbazár építésénél busás kárpótlást fog találni. E reményben azonban szörnyen csalódtak.

Alacsony munkabér.

Az elkésereedett sztrájkolók nyíltan hangoztatják, hogy az építővállalkozók kartellben állanak a munkabér megállapítására, az ók megrontására. Mintegy 8 nappal a mai sztrájk kitörésekor a Színház és bérháznál alkalmazott kőművesek bérfölemelést kértek a vállalkozóktól, ezek azonban ridegen visszautasítottak minden kérelmet. Az ipartestület közblépése sem segített a munkások baján. Erre a kőművesek a vállalkozóknak várakozási időt adtak e legutóbbi szombatig. A kőművesek 1 frt. 20 kr. bért kapnak egy napra és dolgoznak reggel 1/2 órától este 1/2 7-ig. Egy oly munkaszaknál, a hol a 6 nyári hónap alatt kell megkeresni az egész évi élelmet, *abnormisan alacsony ár ez*. E munkabérnek azonban még fokozatai is vannak. A maximum 1 frt. 35 kr. a minimum pedig 80 kr. Egy gyengébb kőműves munkás 80 kr. napi bérösszeg mellett dolgozott, míg némelyik nap-

számosnak, a ki földet hordott, vagy falat bontott 85 kr. napibére is volt. Ez a körülmény fájt különösen a kőműveseknek az ijesztő téli nyomor előérzete mellett.

A vállalkozókhöz beterjesztett memorandumban kikötötték a 10 és fél órai munkaidőt és az óránkénti 16 kr. minimum, 18 kr. maximum fizetést. A f. hó 5-én szombaton este történt fizetés alkalmából a vállalkozók kijelentették a munkás deputációnak, hogy *a kívánt bérfölemelést semmi körülmények között nem adják meg*.

A sztrájk kimondása.

Nagy elkésereedett szült ez a visszautasítás a munkások között. Egész vasárnap forrongtak az izgatottságtól a munkás tanyák, vasárnap este 6 órakor pedig összegyűltek a Bónaikut-mellett és egyértelműleg kimondták a sztrájkot azon esetre, ha a vállalkozók a mai munka-kezdés idejére meg nem adják a kívánt bérfölemelést és egy 11 tagú bizottságot választottak maguk közül, a mely a tárgyalásokat folytatta köztük és a vállalkozók között. E bizottság tagjai lettek: Vedres János, Molnár Lajos, Szilasi Lajos, Lovász József, Baranyai Mihály, Privacssek Mihály, Hendsel Lajos, Pasuk Károly, Kun Imre, kőműves és ács munkások. Kimondták aztán, hogy a sztrájkba belevonják az egész városban dolgozó kőműveseket, valamint az ácsokat is és *igy a sztrájkot mintegy 600 kőműves és ács munkás mondta ki*.

Nagy izgatottsággal várták a hétfői munka-kezdés idejét, a mikor ugyanis a sztrájk sorsa eldőlt. A munkások fölgyülekeztek hétfőn reggel öt órakor mindnyájan a vállalkozó iroda elé Apáczka-utcára és a 11 parlamentair bement az irodába.

A vállalkozók nem engedtek a munkások kérelmének. Rémitő elkésereedés vett erre a munkásokon erőt. A rendőrség, hogy a felizgatott tömeg valami kárt ne tegyen, *Szabó, Horváth, Lőrinczy* biztosokkal élén nagy számban kivonult és elállotta az építmények bejárait. A nép tehetellen dühvel nézte az óvintézkedéseket, egyszerre azonban egy éles hang szólalt meg:

— Tisztelt szaktársak! Ugy vagyok értesülve, hogy az építész urak Szegedről rendelték munkásokat, ne engedjük őket bejönni semmi áron. Menjünk a vasúthoz.

A térség egyszerre pusztá lett a nagy tömeg az állomás felé viharzott el. Az állomásnál azonban nem találtak semmi gyanusát s s erre ismét megszólalt az ismerős hang:

— Menjünk a sztrájk platzra!

Tilos a munka.

A tömeg erre több felé oszlott és egy része a Fő-utcán jött vissza, más része pedig a szt. János-utca felé ment, hogy a magánépítkezéseknél foglalkozó kőműveseket is magukkal vigyék. A koldusápoló intézetet is utba ejtette egy csapat s a munka azonnal beszünt. Az így megnövekedett tömeg a Rédey-kertben találkozott és most az a hír terjedt el, hogy a körözs-parti fatelepen az ácsok dolgoznak. A tömeg rögtön visszaindult és a Kis-piaczon a Körözs-utcán át vonult a faraktárak felé. Tüvé tették az egész fatelepet, de csak egy helyen találtak egy ácsot, a mint kopácsolt egy fenyőgerendát, ez azonban saját magának dolgozott, tehát békén hagyták. Erre ismét az újárósi zug utcákon át a Rédey kertbe vonultak. Itt még néhány helyen letiltották a munkát.

Egy helyen majdnem összeütközésre került a dolog. Vakoltak egy háznál, a kőmű-

vesek azonban a tömeg közeledtekor elszaladtak. A friss vakolásra azonban észrevették a sztrájkolók, hogy itt dolgoztak és egy küldöttség fölmutatta a házat, de nem talált senkit. Erre a friss vakolásra ablakpárkányokat leverték és tovább indultak.

A sztrájk szervezése óriási méreteket vett föl járt. Nem csak a köz de a magánépítkezéseknél is elhagyták a munkát. Mondják nekünk, hogy egy kőműves meszelésre volt föl fogadva egy magánháznál, a mikor azonban hírül hozták neki, hogy a színháznál fölmondták a munkát, egyszerre abbahagyta a munkát ő is.

Gyepet legelünk.

Félelmetes tömeg gyűlt egybe ismét a Rédey-kertben és fölvonultak a nagy körönd gyepére, hogy megbeszéljék a teendőiket. Egy kertfelügyelő föl szólította a tömeget, hogy ne tapossa le a gyepet és vonuljon tovább. A mérsékeltbb vezetők rögtön ki is kiáltották:

— Menjünk a kápolnához!

Egy szocialista vezető azonban erősen tiltakozott ellene.

— Hát az uraknak szabad ezt a gyöpöt mulatságból letaposni, nekünk meg akkor sem, a mikor azon a ponton állunk, hogy ezt a gyepet kelljen legelünk? Kedves szaktársak! — azért se menjünk innem egy tapodtat sem.

Erre a gyűjtő replikára természetesen óriási éljenzés tört elő az elkésereedett keblekből. A tömeg ezután csapatokat küldött az *olaszi-i, velencei* és *ósi-i* állomásokra, hogy az esetleg érkező munkásokat visszatartsák. Majd a tömegben az kezdett elterjedni, hogy a vállalkozók a 11-es bizottságot megvesztegették több bér ígéretével és azért most a szocialista vezetők egy bizalmi jelenetet provokáltak. Egyenkint olvasták fel a 11-es bizottsági tag nevét s igennel vagy nemmel kellett felelni. Mind a 11 tag bejutott újra.

Itt töltötték azután az egész napot az elkésereedett emberek. Megindító jelenet játszódott el egyszer. *Hendsel* Lajos munkás kezdett szónokolni az asztal tetejéről:

— Tisztelt szaktársak! Ugy vagyunk értesülve, hogy engem az építész urak ki akarnak dobni a muukából arra az esetre, ha a bérfölemelésre nézve megegyezünk. Indítványozom tehát, hogy ha bántódása lesz valamelyikünknek, ne szüntessük meg a sztrájkot. Tisztelt szaktársak. Egy ember százért, száz egyért legyen.

Egetverő ordítás, éljenzés lört elő erre is.

A konkolyhintők.

Jöttek aztán a konkolyhintők az elkésereedett nép közé, faczér aztalos és lakatos segédek, meg valami czilinderes majom s csak úgy dült belőlük a *szocialista* elveknél nevezett zagyvaság. Némelyeknek tetszett a hagymázos szellemi állapot produktumai s ugyancsak éljeneztek az örültségeket, a tömeg nagyobb higgadtabb és intelligensebb része pedig ebrudon hányta volna tovább a zavarosban halászó ficzkókat, ha jobban el nincs foglalva a saját nehéz bajával.

Ezektől a konkolyhintő ficzkóktól kellene a rendőrségnek elzárni azt a becsületes népet, amelyet nem a szocialista elvek, de a saját anyagi nyomora kergetett erre az utra.

A sztrájk tanyán.

Tudósítónk fölkereste a délután folyamán a sztájkoló munkásokat. Csoportokban beszélgettek a kert utjain.

Felkerestük a 11-es bizottság egyik tagját, *Molnár* Lajos kőműves mestert. Alacsony tagbaszakadt férfi 40 év körül. A becstelen magyar munkás ember valódi típusa.

— Mi csak megakarunk élni — kezdte a beszédet Molnár — és nem akarjuk senkinek a vagyonát megkárosítani. Hiszen ehhez csak jogunk van. Olyan kevés fizetésünk volt, hogy nemcsak télire, de most a munka idején már a *nyomornak néztünk elébe*. A világot sem fogunk mi semmi rendbontást csinálni.

— De hát jó emberek, hiszen már majdnem be van a munka végezve, most már nem is érdemes a hátralevőért sztrájkolni?

— Hiszen kérem, váltig rimázkodtunk mi az uraknak heteken keresztül, mert nem akartunk erre az utra térni — válaszolá Molnár, — de mindig huzták halasztották a dolgot.

A 11-es bizottság egy tagja, *Pasuk* Károly, kinek híg agyveleje ugyancsak tele van már itatva a szocialista tanokkal, folyton belekotyogott az öreg értelmes munkás beszédjébe és magyarázta, hogy végre valahára *öntudatra ébredtek a munkások*. Egy vörös papirost szorongatott a markában, a *»Népszava«* legfrissebb számát s azt tüntetőleg teregette ki tudósítónk előtt. Az öreg Molnár nagyon rossz néven vette ezt tőle:

— Ejnye! ejnye! Hát te ilyet is tartol? Hát ez már mire való?

A helyszínén délután megjelent *Rimler* Károly főkapitány és nyugodtságra intette a munkásokat, a mit azok nevében Molnár meg is ígért.

A sztrájkolók valami sztrájk pénztártól huznak mérsékelt napidíjat és így egy hétig is képesek a sztrájkot fentartani.

Nincs remény.

A békéltetési kísérletek eddig nem sikerültek. A munkások nem akarnak engedni követelésükből, a melyeket viszont a vállalkozók merőben *tulzotaknak* tartanak és el vannak határozva arra az esetre, ha a munka továbbra is szünetelni fog, hogy *idegen munkásokat hozatnak* és a karhatalmat veszik igénybe a munka megkezdésénél. Minthogy rendezavarodásoktól lehet tartani, ezért a rendőrség a következő plakátokat ragasztattatta ki:

Hivatalos felhívás!

A mai napon előfordult munkás-zavarás alkalmából tapasztaltam, hogy az *ács és kőműves iparos segédek* egy része erőszakos fellépés alatt a személy- és vagyonbiztonságot veszélyeztették s több helyen a békésen munkálkodó iparossegédek rábeszélések és fenyegetéseik által a munka abban hagyására kényszerítették. A város nyugalma és közbiztonságának megőrzése szempontjából felhívom a sztrájkoló munkásokat, hogy minden csoportosulás és felvonulástól tartózkodjanak, a békésen munkálkodókat ne háborgassák, mivel a legkisebb csoportosulást, felvonulást rendőri, esetleg katonai karhatalommal fogom megakadályozni, azonkívül a büntető eljárást azonnal megindítom.

Nagyvárad, 1900. május 7-én

Rimler Károly,
rendőrfőkapitány.

Ezt a felhívást kiragasztása után több helyen letépték. Az egész városban megerősített rendőr őrzéssel czirkál.

Letartóztatás.

A rendőrség a délután folyamán *letartóztatta* a sztrájkolók közül *Baranyai* Miklós ács mestert, hirhedt szocialistát, mert a munkásokat erőszakoskodásra izgatta. Baranyai Miklós szocialista tüzelmei miatt a múlt évben Budapestről kitiltatott.

A Kath. Legényegyletek ünnepe.

A Kath. Legényegyletek alapszabálya értelmében Szent József napja egyleti ünnep, melyet a husvétii sz. gyónás és áldozással ünnepelek meg a kath. vallásu egyleti tagok.

Vasárnap reggel 6 órakor összegyűltek az egylet helyiségében a Legényegylet kath. vallásu rendes tagjai, számra hatvanan, csakis a betegek, vagy munkájuk miatt vidéken dolgozók hiányoztak s kettős sorban egyleti jelvényekkel vonultak át a Sz. László-templomba összes tisztviselőik, tanáraik és igazgatójukkal.

Hét órakor *Pálffy* Béla igazgató végezte az egylet ünnepélyes sz. miséjét, melyen az egylet dalárdája énekelt igazi áhitatot gerjesztő pontos és szép előadásban férfikarra letett egyházi énekeket, köztük az örökszép régi magyar éneket: *»Boldogasszony Anyánk«*.

Az egyleti misén két mester és két segéd segédkezett, mi valóban kedves és családias jelleget adott az ünnepélynek.

Áldozás előtt a miséző igazgató rövid beszédet intézett a tagokhoz, hivatkozva arra, hogy mindaddig megvetett volt a munka, míg az Isten az ő Fiát egy iparos család gondozására nem bizta. Ez a szent ács Sz. József legyen a példa s csatlakozzanak a világ összes Legényegyleteinek imájához, melyet a 200,000 egyleti tag mond arra, hogy Sz. József pártfogása által Áldja meg az Isten a tisztas ipart s annak munkasait.

Szent mise után az egylet helyiségébe vonult az ifjuság, hol fesztelen családias jellegű reggelire gyűlt össze.

Itt igen kedves meglepetés érte az egylet tagjait, mert a reggeli feltalálása körül azon bájos leánykák segédkeztek, ki az egylet zászlószentelési ünnepélyén is közreműködésüket biztosították.

Ezután az egylet pompás disz-zászlóját tekintették meg a tagok s egy igazán feledhetlenül kedves, Istennek és embereknek tetsző nap emléket őrzik azóta szívükben.

Este a májusi ájtatosságon ismét a Legényegylet dalárdája töltötte ki az énekszámokat.

Ez ünnepélyből kifolyólag az egylet köszönetet mond egyik nagyváradi kanonok urnak, kinek gyöngéd jó szive mindig észreveszi és felhasználja az alkalmat, ha valakinek örömet okozhat, vagy örömet fokozhatja.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Május 19. Esküdtszéki tárgyalás.

* **Mibe kerül a színház fenntartása.** A színház fenntartására már a jövő évre a költségvetésbe bizonyos összeget fel kell venni. A számvevőség javaslatára a fenntartási kiadások összeállítására nézve megindultak a tárgyalások s a színházi bizottságot is megkérdezik. A mér-

női hivatal véleménye szerint a színház tisztántartására, felügyeletére szükséges egy színház-mester (ház-mester) a ki bent lakik az épületben. Ennek fizetése lenne 1200 korona, fűtés, világítás, lakás. Tisztántartás 1000 korona nyaranta. Vászorboríték 500 korona nyaranta. Javítás 300 korona, villanyvilágítás naponta 30 korona, de ezt az igazgató visszatéríti, új auelámpa 27 darab s a világítási költségek. *Komlóssy* József tanácsos a fenntartási költségekre nézve ad még javaslatot, mert tűzbiztosítása és egyéb kiadások is hozzá veendőek a fenntartási kiadásokhoz.

* **Tisza Kálmán Nagyváradon.** *Tisza* Kálmán és neje tegnap este Gesztről Nagyváradra érkeztek.

* **Szobrot Munkácsynak!** Kolozsvár város tanácsa nevében *Szucsina* Géza polgármester tudatja Nagyvárad városával, hogy Kolozsvár város megindította a gyűjtést a legnagyobb magyar festő: *Munkácsy* Mihály szobrára. Hozzájárulásra hívja fel Nagyvárad város tanácsát is, mely a csütörtöki közgyűlés elé terjeszti javaslatát.

* **Mennyit fizetünk.** Arról van szó, hogy az utcák járdáinak kiburkolásához mennyivel járulnak hozzá a háztulajdonosok. Az a javaslat, hogy az egész burkolati költséget a háztulajdonosok viseljék, egyszer megbukott. A pénzügyi bizottság újból azt a javaslatot adta, de a tanács csak a fele költség viselését kéri kimondani, mert a pótdátot ugys emelni kell, ha egészen a háztulajdonosok terhe lesz a járdaköltség, a házbéradó is magas Nagyváradon s különben is a főutakon már van járda, itt olcsón jutottak hozzá a háztulajdonosok, méltánytalan lenne tehát a kisebb utcákon egészen a háztulajdonosok nyakába sózni a költséget. Mivel pedig szabályrendelet nélkül kövezés nem lehet s nem is lesz, a tanács új értelemben alakította át a szabályrendeletet s beterjeszti a csütörtöki közgyűlésre elfogadás végett.

* **Eljegyzés.** Csikszentsimoni *Lakatos* Antal nagybirtokos bájos és szeretetreméltó leányát: *Krisztinát* eljegyezte *Markus* István városi fogalmazó a ki a tisztviselői kar egyik tehetséges tagja.

* **Sár és kavics-szállítás.** A városi utak és terek fenntartására szükséges sár- és kavicsszállításra *Zách* és *Kovács* vállalkozók tették a legelőnyösebb ajánlatot, de később ettől visszaléptek s a meghirdetett új árlejtésnél 70% ráfizetést követeltek az egységárukra. A városi tanács elhatározta, hogy felszólítja *Incze* Lajos vállalkozót, hogy hajlandó-e az ajánlatban kitett 35% ráfizetéssel szállítani, ha erre nem lenne hajlandó, ez esetben a város belterületén a sár és kavics szállítást házilag eszközlik. A külterületek szükségletére nézve pedig számítást kérnek a mérnöki hivataltól s olyan időpontban eszközlik a szállítást, mikor az a legelőnyösebben keresztülvihető. *Zách* és *Kovács* bánatpénze a városi pénztáré marad.

* **Körorvos választás.** Hajdu-Böszörményben a megüresedett körorvosi állásra dr. *Rapp* Jakab cservenkai (Bács-Bodrogmegye) gyakorló orvost választották meg.

* **A színház körüli utcák rendezése.** Tegnap volt a színház és bérbazár körüli utcák aszfalttal való kiburkolására az árlejtés, melyre két ajánlat érkezett be. A Magyar aszfaltipar részvénytársaság is, meg a Hazai is. Nem fogadták el azt a kikötést, hogy a munkálatok 20%-án felül javításnak nem szabad előfordulni. A kereseti összeg gyors kifizetését is kikötötte mindkettő. Egységáruk azonban drágák, ami annak tulajdonítható, hogy csak aszfaltra hirdetett pályázatot a közgyűlés és így konkurrenzia nem fejlődhetett ki. Miután a belügyminiszter e tekintetben hozott közgyűlési határozatot megsemmisítette, a tanács azt javasolja a közgyűlésnek, hogy semmisítse meg az árlejtés eredményét és írjon ki új árlejtést, a melyen gránit, műkő, keramit és füleki kővel

is lehet pályázni. Ha a szépitő bizottság az az egész Fő-utca kiburkolását már most szükségesnek tartja, akkor az egész Fő-utczára kirírja a pályázatot. Nekünk is volna egy javaslatunk ebben az ügyben. Ha a város tudni szeretné, hogy melyik burkolási mód a legjobb, hát kérjen szakvéleményt a belügyminisztertől. Az ad. És akkor kifog tünni a gránit burkolat elleni hajsza tökéletlensége.

* **A postaigazgatóság kérelme.** A nagyváradai posta-táviráda igazgatóság a következő értesítést teszi közzé: Gyakran fordul elő, hogy azon ingatlanok tulajdonosai, kiknek ingatlanain telefon tetőtartók vannak elhelyezve, az általuk fogatosítani szándékolt építkezések alkalmával a tetőtartók áthelyezését, vagy a vezetékek fel-emelését esetleg az irány megváltoztatását a legutolsó perczen oly időben kérik, hogy annak megfelelően alig lehet. Minthogy ezen késedelmes bejelentés ugy az érdekeltekre nézve, mint az igazgatóságra nézve, mivel soron kívüli sürgős munka fokozatosabb kiadással jár, felkérem az érdekelteket, hogy bejelentéseiket az 1888. évi XXXI. 7. és 8. §-ai értelmében az építkezés megkezdése előtt 45 nappal tegyék, mert ellenesetben nem biztosíthatom arról, hogy a tartók áthelyezését a kellő időre fogatosíthatatom. Nagyvárad, 1900. május 4. *Schöpflein*, kir. tanácsos, posta-táviráda igazgató.

* **A törvényszéki palota előtti aszfaltjárdát,** mert az nem volt aszfalt, a város nem vette át, hanem elrendelte, hogy újból burkolassák. Erre az árlejtést tegnap tartotta meg, *Komlóssy* József tanácsos, a Magyar aszfaltipar r. t. az aszfalt négyzetméteréért 5.50, a Hazai 5.20 koronát kér, *Janusek* József előbbi vállalkozó pedig 3.60 koronát. A tanács ez utóbbinak javasolja a munkát kiadni.

* **Névváltoztatás.** Schwarcz Ábrahám vértesi lakos vezetéknévét »Székely«-re változtatta.

* **A vármegyék réme.** A vármegyének réme *Kaffka* László miniszteri tanácsos, a ki mostanában nagy munkában van és rendet akar csinálni miniszteri megbízásból a vármegyéknel.

Kaffka most vármegyéről-vármegyére jár, mindenütt megvizsgálja az ügyeket és a merre ő jár, még a fák is sírnak. Mert hol egy alispánt függeszt fel az állásától, hol egy jegyzőt szuszpendál, hol meg egy főbíró ellen indított fegyelmi vizsgálatot.

Mokányul, keményen bánik el a megyékkel és a mikor beállít valahová, a tisztviselőknél hatalmas drukks veszt erőt és fohászokat eresztenek meg az egék urához, hogy valami ki ne süljön, mert tudják, hogy akkor baj lesz.

Az ügyek megvizsgálása céljából *Kaffka* elment egy felső-magyarországi vármegyébe is. Váratlanul, bejelentés nélkül jött és az érkezése elképzelhető módon nagy riadalmat okozott a megyeházán, a hol az emberek összesugtak-bugtak:

— Teremtő atyaisten, mi lesz itt?

Kaffka pedig, mikor már belefogott volna a revízió munkájába és vagy egy félnapig végezte a dolgot, persze meglátogatta a vármegye fejeit: a főispánt, alispánt.

Ott ült az alispánnál és kedélyesen eldiskurált vele.

Megszólt az alispán:

— Hát folyik a vizsgálat?

— Persze!

— No hát csak egy kérék.

És pedig?

— Arra, hogy bánj egy kissé kiméletesen a mi embereinkkel, mert tudod meg, hogy ezek majd mindnyájan régi familiákból valók, honfoglalók ivadéka!

— Honfoglalók ivadéka? — szólt meg erre *Kaffka* László. — Látom, látom. . . És ugy látszik, hogy még most is a honfoglalás fáradaimait pihenik ki, mert dolgozni, ugyan senkisék dolgozik.

* **Diszes temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután néhai *Rezey* Gusztáv megyei árvaszéki ülnök temetése körözütczai lakásából. A temetési szertartás 3 órakor vette kezdetét minek végeztével megindult az impozáns gyászmenet, elől a papság mit a koszoru kocsi követett telve szebbnél-szebb koszorukkal szalaggal és fölirattal. Utána az ügyes gyász hatottas kocsi következett és a

nagy számu gyászoló és résztvevő közönség kísérte a központi temetőbe hol átadták az anyaföldnek a megboldogult hült tetemeit. A temetésen ott voltak: Beöthy László, Laurán Ágoston, Szunyogh Péter, Bulyovszky József, Cziffra Gerő, Poyvár Dénes, Bige Gyula Walner Ödön, Sarkady Tihámér, Papp Miklós, Horványi Géza, Papp János, Hranyczy Károly, Miskolczi Árpád, Miskolczi Barna, Vulkán József, Paczauer József, Pakala Tamás, Keszthelyi Zoltán, Papp György, Papp Corjolán, Duma Florián, Gileneiner József, továbbá a megyei tisztikar és nagy rokonság. A koszoru föliratok a következők:

Felejtethetlen jó férj és apának — bánatos özvegye és fia.

A jó sógnak — Zigre Miklós és családja.

Isten veled — Barna Géza és családja.

A jó sógnak — Anna.

Utolsó üdvözlétül — Kocsis Béla, Ilona és gyermekei.

Isten veled kedves sógor — Poyvár János.

Biharmegye tisztikara.

Isten veled — Emilia és János.

A szeretett sógnak — Poyvár Dénes.

A felejtethetlen sógnak — Melánia és Constantin.

Szeretett sógorunknak — Miklós és Mariska.

A nagybárádi kör — Szeretett volt jegyző-jének.

Pihenj nyugodtan — Szilviusz.

Tisztelet jelül — Kocsis József és Kepes Miklós

És még több koszoru volt fölirat nélkül.

A diszes temetést Weiszlovits Adolf és fia rendezte.

* **Meghalt a leánya becsületéért.** Id. Demjén József saápi lakos nagyon szerette, serdülő hajadon leányát s hogy azt megsértették a becsületében s felpofozták, az apai sziv nem tudta túlélni a leányát ért szégyent s míg a felcsége pénzt kerített, hogy beutazhasson a bírósághoz és bepanaszolja a leányuk bántalmazóját, az ember felakasztotta magát a mestergerendára. Mire észre vették már meg volt halva.

* **Nyomor elől a halálba.** *Friedmann* Salamon péksütemény kihordó Kis-pece-utczai lakásán fölakasztotta magát, meghalt. Tettének oka a nyomor.

* **Hogyan lehet bejutni az örültek házába?** Mulatságos jelenet játszódott le a képviselőház folyosóján. Mulatságos, de azért egyuttal olyan, mely szomorúan jellemzi a mi közegészségi és közigazgatási viszonyunkat. Három bars megyei tót jelent meg a Házban. A kit csak találtak, mindenkinek el akarták magyarázni, hogy mi járatban vannak, de senki sem érthette meg őket. Végre Polónyi Gézát hívták, a ki nyitra megyei nagybirtokos létére tud valahogy tótul. Ó aztán kivette belőlük a bajukat. Az egyik közveszélyes örült. Igazolják hiteles orvosi és hatósági okmányokkal. Felhozták tehát a fővárosba a község megbízásából, hogy elhelyezzék az örültek házába. Tegnap egész nap abban jártak. Voltak a Lipótmezőn, az Angyalföldön, a szent János-kórházban, de sehol sem akarták elfogadni, mert nincs belügyminiszteri engedélyük. Már most nem tudják, hogy mitevők legyenek, mert annyi pénzük sincs, hogy a szegény beteget visszazárlítsák. Polónyi gondolkodott egy darabig aztán gyorsan határozott. A két kísérőt elkergette, úgy hogy az örült egyedül maradt. Aztán telefonozott a rendőrségnek, hogy van itt a Házban egy közveszélyes elmebeteg, fogják el. A rendőrség gyorsan intézkedett. A szegény örült tótul elfogták és bevitték a megfigyelő osztályba. Ime ilyen körülményes módon lehet csak bejutni — az örültek házába.

* **Gyilkos pajtas.** Borzasztó vérengzés történt e hó 5-én éjjel a kabai nagy korcsmában, hol egy részeg legény a legjobb pajtasát agyon-szurta. Az eset részletei a következők: Barta Mihály és Borbély Ambrus kabai legények néhány pajtasukkal mulatni mentek szombat este a nagy korcsmába, mulatság közben Barta és Borbély valamin elkezdtek vitatkozni, minek később verekedés lett a vége. A két itas legény ki állt a korcsma közepére s széket ragadott s azzal akartak érvelni egymás ellen. Barta, a mikor már látta, hogy ellenfele legyőzi, kést

rántott elő s azzal nekiesett Borbélynak, a kin több halálos szurást ejtett. Borbély a kapott sérülés következtében eszméletét veszve összeesett és nem is tért többé magához. Barta, a mint látta, hogy a pajtása elesett, borzasztó tettetől megrémülve, a többi legénnyel elfutott és a község szélén egy földkunyhóban rejtőzött el, hol a csendőrök másnap elfogták és a jelen volt többi legénnyel együtt bekísérték a járás-bírószághoz.

* **Kie?** Vasárnap délelőtt valaki egy se-lyem esernyőt hagyott a városháza nagytermében. A szolgánál átvehető.

* **Az Etsedy »atellier«-ből.** Az Etsedy Albert által kisorsolt képet Kormos Béla nyerte Magdaléna névvel.

Délafrikai háboru.

London, május 7. A Reuter ügynökség jelenti Thabanehuból 5-iki **kelettel:** Rundle hadoszlopa üldözőbe vette és elérte a búrokat. Heves ágyuzás után a búrok kénytelenek voltak visszavonulni arról a kopjérről, a melyet előbb elfoglaltak.

London, május 7. A Reuter-ügynökség jelenti Vetrieből: Pelecarew hadosztálya érintkezésbe jutott az ellenséggel, a mely a községet és a folyót megszállva tartotta. Délután egy órakor az ellenség hat ágyut állított föl. Erre heves ágyuharcz keletkezett, a melynek kezdetén az ellenség még több ágyut állított föl jobb szárnyunk ellen, míg a mi részünkön két tábori ötég négy hajóágyuval és két ostrom-ágyuval erősített meg. Az angolok két búr ágyut elnémitottak, de az est beálltáig még eldördült néhány lövés. Időközben Holton tábornok kiküldetett, hogy a folyón fölfelé kissé tovább keletre átkeljen egy gázlón, amelyet az ellenség két tábori ágyuval, egy Maxim-ágyuval és egy tareakkal védett. Az ellenség ideig a Maxim ágyuval pásztázta az angol tüzvonalat, de az angol Maxim-ágyuk és tarackok előrenyomultak és elkergették a folyó mellől az ellenséget, a mely hátrálás közben borzasztó tűzbe került. Később az angol csapatok átkeltek a folyón és jobb szárnyát fenyegették az ellenségnek, a mely körülbelül ugyanakkor kaphatta azt a hírt, hogy Hamilton tábornok bevette Vymburgot. Tegnap reggel kiderült, hogy a búr sereg az éj folyamán elmenekült. Hutton egy Maxim-ágyut vett el és 12 búr ejtett fogságba.

London, május 7. Warrentonból jelenti egy tegnap föladott távirat: Barton tábornok tegnap kemény harcztot vívott, a mely délelőtt 9 órától délután 5 óráig tartott. A gyalogság több izben az ellenség közvetlen közelébe ért. A búrok csak akkor vonultak vissza, a mikor már majdnem el voltak vágva. Az angolok vesztesége 5 halott és 25 sebesült volt. A búrok három halottat hagytak a csataterén. Az angolok sok búr fogtak el. Ma innen erős demonstrációt jelentettek, a melyel megakarták akadályozni, hogy az ellenség segítséget kapjon.

A »Daily Express« azt jelenti Warrentonból, hogy Bartonnal tegnap 4000 búr állott szemben.

A búrok nagy veresége.

London, május 7. *Mafekinget* az angolok fölszabadították. Az angol csapatok az ostromló búr hadat megkerülték és közülük háromezret *elfogtak*. Ez a csatavesztés nagy katasztrófát jelent a búrokra és alighanem döntő lesz a további harcra is.

Igazságszolgáltatás.

Az elítelt nagyváradai főrabbi.

Kinos jelenet játszódott le tegnap a városi járásbíróóság előtt. *Bessenyei* Elemér albiró megidézte *Fuchs* Mór nagyváradai orth. izraelita főrabbit egy ügyben és felszólította őt, hogy vallomására esküdjék meg. *Fuchs* Mór azonban kijelentette, hogy kész ugyan megesküdni, de csak a ritusa szerint *föltett kalappal*.

— Nem engedhetem meg, hogy a bíróság előtt föltett kalappal legyen! — jelentette ki az albiró.

— Én meg nem esküszöm másképp! — felelte *Fuchs* főrabbi.

— Ötven koronáig büntetem, ha törvényes formában le nem teszi az esküt.

— Nem fogom letenni csak föltett kalappal.

— Száz koronáig!

— Nem teszem, nem tehetem.

— 150 koronáig.

— Nem teszem.

Erre egy ügyvédjeölt közvetítő indítványt tett, hogy a főrabbi nem ugyan kalappal, hanem a kis bársony sipkában esküdjék, a mi ellen a járásbíróónak sem volt kifogása. Ámde a kis sipka nem volt nála. Egy hitsor-os mindjárt ajánkozott, hogy elhozza a sipkát, de *Fuchs* főrabbi kijelentette, hogy csak a ritus teljes betartásával fog esküdni s neki mint főrabbinak nem lehet másképp esküdni. Ő ebben az ügyben már egy elvi határozatot akar provokálni és azért kijelenti, hogy az aljárásbíró határozatát meg fogja felebbezni. Kijelentette továbbá, hogy ő föltétlenül tisztelettel viselkedik a bíróság iránt.

— 200 koronára büntetem! — jelentette ki *Bessenyei* aljárásbíró határozatát.

*

Fuchs főrabbi éppen annak az elynek csinál e tetteivel propagandát, amit mi hirdettünk nemrégben egy cikkünkben. Nincs elhibázottabb dolog, mint a törvénykezési indolencia a vallással szemben. Állítsuk csak vissza a rituális esküt az igazságszolgáltatásban, a mint azt akarta vallási buzgalomban tenni *Fuchs* főrabbi, esküdjék minden felekezeti saját ritusa szerint és az eskü hevesebb, erősebb lesz, mint a mostani jogi szankció mellett.

A nagyváradai kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: *Bócz Géza*.

3658. Jopota Constantin Mihulin Ágoston — részben megváltoztatva.

10. Hrabál Anasztáza Glatz Julianna súlyos testisértés — helybsnhagyva.

79. Orbán Miklós Nyiri Bálint — részben megváltoztatva.

1104. A komádi Soós András — részben megváltoztatva.

1105. F. Nagy József súlyos testisértés Réthy Kálmán — részben megváltoztatva.

1118. Simon Tanászné László Albert — feloldva.

1298. özv. Tolts Petruné Máris Nikolae súlyos testisértés — helyben hagyva.

1259. Guga Tógyer Guga Laurentie — helyben hagyva.

1266. Faulhaber A. és neje Ilika Marineca súlyos testisértés — megváltoztatva.

Előadó: *Lehóczky Lajos*.

3010 Geze Katicza — Geze Flora — feloldva.

3013 Duka Anna — Lázár János — részben megváltoztatva.

923 Czamterer Károly — Szondi József — visszautasítva.

929 Adler — Fekete Mihály — feloldva.

SPORT.

Király-lövészet. A polgári lövőházban május 6-án a megnyitó király-lövészetén kilövetett 1260 lövés, 774 találóban 4555 körrel, 152 mozsár-, 39 mély lövéssel.

Szeget lőttek Mezey Mihály és Török László kettőt-kettőt, Kováts Béla egyet. *Lövészkirály lett Török László.*

Tizenkettős köröket lőttek: Mezey Mihály 6, Török László 3, Kováts Béla 2, Aufricht Alajos, Janky Antal, Kelen Béla és Tóth Ferencz egyet-egyet.

Tizennégyes kört lőttek: Mezey Mihály 10, Török 6, Kováts Béla 4, Aufricht Alajos 2, Janky Antal, Kelen Béla és Tóth Ferencz egyet-egyet.

Dijakat nyertek mély lövésre: Török László *király-jelvényt*, Kováts Béla arany, Török László, Mezey Mihály, Aufricht Alajos és Kelen Béla ezüst díjakat.

Körlövészekre: arany díjat Mezey Mihály. Ezüst díjakat Török László, Tóth Ferencz és Kováts Béla nyertek.

A tekeversenyen aranydíjat Schuller Árpád, ezüst díjakat Herczegh Jenő és Zsunk Pál nyertek.

Este a Sport-pavillon nagytermében diszvacsoza volt annak tizéves évfordulójára, hogy Des Echerolles Kruspér Károly t. b. főlövész-mester az egyletet egy serleggel ajándékozta meg.

Kerékpár-verseny Nagyváradon. A nagyváradai Kerékpár-egylet 1900. június hó 3-ik napján, vasárnap délután fél 4 órakor, a Rhédey-kerti Sport-tér 400 méteres pályáján Országos Amateur-Kerékpár-Versenyt rendez. »Adj Isten!« az egylet választmánya nevében: *Kunz* Gusztáv e. elnök. *Knauer* Károly e. h. titkár. A verseny pontban fél 4 órakor kezdődik. A társasegyletek tisztelettel felkéretnek, hogy résztvevő tagjaik ideérkezésének idejét az elnökséggel tudatni sziveskedjenek, hogy így a fogadtatás iránti kellő intézkedés megtéhető. A versenyterén állandó Buffet. Este fél 8 órakor társas-vacsora, díjkiosztás, táncmulatság a Sport pavillonban, vacsora-jegy 1 frt., a vacsorán nem egyleti tagok is részt vehetnek.

Verseny-sorrend:

1. Megnyitó verseny: 2000 méter 5 kör. Elsőnek, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

2. Vendégek versenye: 3000 méter 7 1/2 kör. A nagyváradai kerékpár-egylet tagjainak kivételével. — Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

3. Egyleti verseny: 2000 méter 5 kör. Nyitva a nagyváradai kerékpár-egylet tagjainak, kik pályán ezen verseny kezdetéig díjat még nem nyertek. Elsőnek, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

4. Fő verseny: 10000 méter, 25 kör. Elsőnek arany érem (30 korona érték), másodiknak nagy ezüst, harmadiknak kis ezüst, negyediknek bronz-érem. Vezetési-díj nagy ezüst érem.

5. Juniorok versenye: nyitott 2000 méter 5 kör. 17 évnél fiatalabb ifjaknak, első és másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

6. Seniorok versenye: 1000 méter 2 1/2 kör, kik 32-ik életévüket betöltötték. Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

7. Vigasz verseny: 1000 méter, 2 1/2 kör. Elsőnek, másodiknak kis ezüst érem, harmadiknak bronz-érem. Nevezés a bírói páholynál.

8. Műkerékpározás: Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

Azon egylet, mely legtöbb versenyzőt állít a Starthoz, külön tiszteletdíjat kap. Az összes versenyeknél a »Magyar Kerékpár-Szövetség« versenyszabályai az irányadók, idegen kerékpárosok kiváratva Amateur-igazolványt előmutatni tartoznak. A verseny 1, 3, 4, 6 és 7 tételénél nevezéskor 2 korona tét fizetendő. Nevezési zárlat 1900. évi május 30-án este 8 órakor.

Nevezések a tétellel Mezey Mihály versenyintézőhöz (Kossuth Lajos-utca 3) intézendők, hol nevezési lapok is kaphatók. Zárlat után érkező nevezések figyelembe nem vétetnek. Belépő-díjak: Tribün 2 korona, számozatlan ülőhely 1 korona, állóhely 60 és 30 fillér. Vendégegyletekhez tartozó és egyleti jelvényvel ellátott kerékpárosok, valamint a nagyváradai kerékpár-egylet tagjai belépti-díjat nem fizetnek s a pályatesten belül foglalhatnak helyet. Kutyákat a versenypályára hozni szigorúan tiltva van.

TAVIRATOK.

A király Bécsben.

Bécs, május 7. (Saját tud. táv.) A király 1 óra 20 perczkor ideérkezett. A vasutállomáson frenetikus hoch tört ki megérkezésekor. A király Schönbrunnba utazott, 11-én pedig *Budapestre* fog jönni.

Vilmos császár Bécsben.

Bécs, május 7. (Saj. tud. táv.) Ugy hírlik, hogy *Vilmos* császár június végén, vagy július elején Bécsben visszajárja királyunk látogatását.

Wlassics Munkácsynénál.

Budapest, május 7. (Saj. tud. táv.) *Wlassics* Gyula kultuszminiszter részvétlátogatást tett Munkácsynénál. A ravatalon lázasan dolgoznak, hogy a kiszabott időre elkészüljön.

Barabás Béla beszámolója.

B.-Csaba, máj. 7. *Barabás* Béla orsz. gy. képviselő *Körös-Ladányban* tartott beszámolójában ellenzi, hogy a függetlenségi párt a delegációba belemenjen. Szerinte Ugron kibuktatása ugy az ellenzékre mint a parlamentarismusra veszedelmes praecedens, mert a többi bizottságoknál is így tehet a többség.

Berlini utóhangok.

Berlin, május, 7. A tegnapi diszebédén *Vilmos* császár a vendégek üdvözlése után a következőket mondotta:

A mélyen megindult atyai szív szól önök-höz ebben a pillanatban és letbensőbb hálával telve arra kéri önöket, fogadják önök vagy szuverénjeik legszivesebb köszönetemet, azért, hogy idejöttek megünnepelni velünk ezt az ünnepet. Felségek megjelenése és annyi rokon kiküldése az európai szuverének részéről elsőrendű világtörténelmi momentumot teremtett egy egyszerű családi ünnepből. Nem merem ezt a hódolatot, mint nekem szólót tekinteni, ámde azt hiszem, az következtethetem belőle, hogy ezzel a közös ünneppel ma Európa valamennyi állama elismeri velünk, hogy a német birodalom és Poroszország ama politika következtében, a melyet követtünk, mindenkivel békességben és barátságban élhet. De szeretném benne a jövőre nézve is azoknak a közös kapcsolatoknak a kifejezését látni, a melyek Európa valamennyi uralkodóházát összefűzik s a melyek ugyanazon az alapon nyugsznak, a melyen a mi házuk felépült: a hagyomány. Miben áll ez, már elmondhatott ma a templomban: a népert és hazáért valami buzgó, komoly munkában, a fokozatos építésben, az uralkodó és a nép örömeinek és bajának közös elviselésében és ennek elődei vetették meg alapját az Isten által kijelölt feladataik tudatában. Az Isten rendelte feladatnak ez a tudata épp ugy hatja át az uralkodók és fejedelmek mindegyikét, mint bennünket. Poharamat a felségek egészségére, a szuverének, valamint valamennyi ma itt lévő drága rokon egészségére emelem azzal a kívánsággal, hogy nekik is meglegyen munkájukban, kinek-kinek a maga része szerint, az az elégtételük, hogy érzik, hogy népük és hazájuk

hálás irántuk munkájukért, mint irántam az enyém. Az itt jelenlévő és képviselt szuverének és fejedelmek egészségére üritem poharamat.

Erre Ferenc József király így válaszolt:

A midőn poharamat kedves keresztfiam, a trónörökös egészségére emelem, a ki ma lépi át a nagykorúság küszöbét, mindenekelőtt szükségét érzem annak, hogy nekei és kedves szüleinek ezen az örömtünnepen legbensőbb szerencsekívánataimat fejezzem ki. Maradjom meg a szülei szeretetét még sokáig a nemes herceg számára. Erje el azt, hogy ifju erejének csirái szerencsésen kifejlődjenek a komoly munkában, de friss bátorsággal és Istenbe vetett bizalommal képezze ki magát arra a hivatásra, a mely reá vár. Nagyon örülök, hogy a nyilvános életbe való belépésekor itt üdvözölhetem. Szerencsés előjelet látok ebben arra, hogy az előzők egyetértése és hűsége tovább fog élni a jövőendő nemzedékekben. Isten áldja és óvja a trónörökösöt.

Lueger akciója.

Bécs, május 7. A bécsi kisiparosok tegnapi gyűlése, a melyen Lueger polgármester és sok keresztény-szocialista képviselő is megjelent, olyan határozatot fogadott el, a mely szerint Bécs és Alsó-Ausztria kisiparosai teljesen egyetértenek azzal a javaslattal, a melyet a képviselőház ipartügyi bizottsága az ipartörvény 59. és 60. §-ainak módosítása dolgában elfogadott és elvárják, hogy a Reichsrat a javaslatot változatlanul elfogadja s hogy azt azután azonnal szentesítés alá bocsássák. A vita során, melyben Lueger polgármester is részt vett, a szónokok legnagyobb része keményen kikelt az obstrukció ellen. A gyűlés végül elhatározta, hogy felszólítja a képviselőházat, hogy valahára lásson komoly gazdasági munkához, a kormány pedig tegye a képviselőházat mindenáron munkaképesé. A gyűlés azzal végződött, hogy hódoló táviratot küldött a felségének Berlinbe.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

A »Tiszántúl« eredeti távirata.

Hatszridők.

Table with 2 columns: Item (Buza októberre, Buza áprilisra, Uj tengeri, Rozs okt., Zab okt., Káposzta, repce, aug.) and Price (Budapest, május 7.).

Értéktőzsde.

Table with 2 columns: Item (Osztrák hitel, Magyar hitel, Allamvasut, Rimamuránvi, Magyar jelzálog, Salgótarjáni, Wagon-kölcsön) and Price (Budapest, május 7.).

Hivatalos árfolyamok

Table of exchange rates for various currencies and commodities (Magyar aranyjárdék, Magyar koronajárdék, Magyar vasuti kölcsön, etc.) as of May 7, 1900.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ö csász. és apost. kir. Főlségének legfelsőbb rendeletére.

XXXIII. csász. királyi államsorsjáték

a birodalom inneni részének jótékony céljaira.

Ezen Ausztriában egyedüli törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 16.514 készpénzbeli nyereményeket tartalmaz, 410.200 korona összértékben.

A főnyeremény 200.000 koronát tesz.

A húzás visszavonhatatlanul 1900. évi június hó 7-én történik.

Egy sorsjegyek ára 4 korona.

Sorsjegyek kapatok: Az államsorsjáték osztályánál Bécsben, I. Riemergasse 7., lottógyűteményekben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, távirda- és vasuti-hivatalokban, váltóüzletekben, s. a. t. Játzótervek sorsjegyevők számára ingyen.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek át.

A cs. kir. lottójövedéki igazgatóságtól. Államsorsjátékok osztálya.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapest-Kolozsvár, Kolozsvár-Nagyvárad, Püspök-Ladány-Debrecen-Érmihályfalva, etc.) and train times.